

CZU: 334.012:378.126:001.895

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.5095014>

CERCETAREA ABORDĂRILOR CONCEPTUALE ALE INCUBATORULUI DE AFACERI AMPLASAT ÎN MEDIUL UNIVERSITAR

Viorica ATAMAN

Universitatea de Stat din Moldova

Viitorul studenților de astăzi este unul incert, garanțiile unui loc de muncă sigur pare a fi un vis îndepărtat. Pentru a face față acestor provocări, universitățile se confruntă cu necesitatea de a se adapta la o serie de schimbări profunde, și anume: trebuie să pregătească studenții cu instrumente pentru a-i ajuta să-și construiască propriul viitor, dezvoltând o mentalitate antreprenorială care să-i facă independenți și automotivați. Acest lucru este posibil prin crearea incubatoarelor și laboratoarelor inovative universitare, locul unde se împletesc cunoștințele academice cu inovația și cu oamenii care au intenții comune și valori similare, totul cu scopul creării lucrurilor remarcabile, într-o economie care își schimbă foarte des regulile de joc. Instituțiile de învățământ și de formare ar trebui să depună eforturi pentru a-și spori creativitatea și spiritul inovator, ca reacție la un mediu supus schimbării rapide, marcat de tehnologie, de globalizare și de evoluția necesităților în materie de aptitudini. Cadrele didactice, formatorii și cadrele de conducere din domeniul educației ar trebui să fie încurajați să promoveze spiritul, competențele și aptitudinile antreprenoriale, în timp ce instituțiile ar trebui să ofere medii de învățare creative și inovatoare și să încurajeze în mod activ implicarea comunității în sens larg. Cunoașterea academică și inovațiile creează un cadru și un context favorabil pentru apariția și dezvoltarea incubatoarelor de afaceri atât în mediul de afaceri, cât și în cel universitar. Prin urmare, incubatoarele de afaceri universitare au drept scop, pe de o parte, crearea de noi afaceri mici de către studenți, iar, pe de altă parte, se pune accent atât pe afacerea propriu-zisă, cât și pe dezvoltarea anumitor competențe în crearea noilor afaceri. În acest articol ne-am propus să subliniem o serie de abordări conceptuale ale incubatoarelor de afaceri amplasate în mediul universitar, pornind de la premisa că societatea este conștientă de rolul educației în general și al educației antreprenoriale în particular.

Prin urmare, vom analiza legislația autohtonă și cea internațională, vom studia documentele programatice ale universităților, astfel încât să determinăm condițiile de dezvoltare a incubatoarelor. Vom analiza serviciile oferite de acestea studenților, cum ar fi: trainingurile, mentoratul, consultațiile, spațiile de lucru.

Cuvinte-cheie: *incubator de afaceri, incubatoare universitare, mediu universitar.*

A STUDY OF CONCEPTUAL APPROACHES OF A BUSINESS INCUBATOR IN A UNIVERSITY SETTING

Today, the future of students is uncertain, the guarantee of a secure job seems to be a distant dream. To meet these challenges, the universities need to adapt to a series of profound changes and specifically need to help the students develop a skillset to help them build a future, foster an entrepreneurial mindset that would make them independent and self-driven. This is possible by establishing incubators and innovative labs in universities, where academic knowledge meets innovation and people with common goals and values, all for the purpose of building remarkable things, in an economy that frequently changes its rules of the game. Education and training institutions should increase the creativity and the spirit of innovation in response to a changing environment. Teachers, trainers, and leaders in education should be encouraged to promote entrepreneurship, skills, and competences, while institutions should be encouraged to promote entrepreneurship, skills, and abilities. Academic knowledge and innovation create a perfectly favourable framework and context for the emergence and development of business incubators in both business and academia. Therefore, on the one hand, university business incubators have the purpose to create new small businesses by students, and on the other hand, the emphasis is both on the business itself and on the development of certain new businesses. The author of this article aims to highlight a series of conceptual approaches of business incubators located in a university setting, on the assumption that the society as a whole is aware of the role of education, in general, and of entrepreneurial education, in particular.

Therefore, we will analyse the local and international legislation, we will study the programmatic documents of the universities, to determine the development conditions of the incubators. We will analyse the services they offer to students, such as: trainings, mentoring, consultations, workspaces.

Keywords: *business incubators, university incubators, university environment.*

Introducere

Idealul educațional al școlii din Republica Moldova constă în formarea personalității cu spirit de inițiativă, capabile de autodezvoltare, care posedă nu doar un sistem de cunoștințe și competențe necesare pentru angajare pe piața muncii, dar și independență de opinie și acțiune, fiind deschisă pentru dialog intercultural în contextul valorilor naționale și universale asumate [1]. Acest ideal fiind transpus prin intermediul politicilor publice pe toate nivelurile de învățământ. În special, spiritul de inițiativă și independență se regăsește în mi-

siunea învățământului superior, factor-cheie pentru dezvoltarea culturală, economică și socială a societății bazate tot mai mult pe cunoaștere, promotor al drepturilor omului, dezvoltării durabile, democrației, păcii și justiției. Misiunea învățământului superior fiind: crearea, păstrarea și diseminarea cunoașterii la cel mai înalt nivel de excelență, formarea specialiștilor de înaltă calificare competitivi pe piața națională și internațională a muncii, crearea oportunităților de formare profesională pe parcursul întregii vieți, păstrarea, dezvoltarea și promovarea valorilor naționale cultural-istorice în contextul diversității culturale [1]. Într-o societate dependentă de informație, dar și de creșterea numerică a organizațiilor (ca expresie a comunicării sporite și complexității relațiilor sociale), cunoașterea pare a fi singura putere ce garantează progresul social, economic și democratic care nu se erodează în timp. Orientarea spre captarea și asimilarea de cunoaștere este pentru cele mai multe organizații confirmarea unei anumite maturități funcționale, concordante cu esența societății informaționale de care este legată [2]. Evoluțiile sociale înregistrate au arătat că principalele caracteristici ale societății cunoașterii sunt legate de: extinderea și aprofundarea cunoașterii științifice, managementul și utilizarea cunoștințelor existente sub forma cunoașterii tehnologice și organizaționale, producerea de cunoaștere tehnologică nouă prin inovare, apariția unei noi economii, în care procesul de inovare devine determinant, diseminarea fără precedent a cunoașterii către toți cetățenii prin mijloace noi, conturarea comunității globale, producerea unei revoluții culturale bazate pe cunoștințe, necesitatea sustenabilității ecologice prin adaptări tehnologice rapide [3].

Astfel, din cele relatate observăm că *inovarea, cunoștințele și cerințele pieței sunt factori importanți în dezvoltare*. Inovația se află în centrul oricărei analize, care caută să explice mecanismele creșterii firmelor, industriilor sau a economiei în general. Primul economist care i-a descoperit importanța este Joseph Schumpeter (1934) [4, p.438]. Conform opiniei acestui autor, inovația cuprinde cinci mari categorii: fabricarea unui bun nou, introducerea unei metode de producție noi, realizarea unei noi organizații, deschiderea unui debușeu nou, cucerirea unei noi surse de materie primă. Schumpeter subliniază, de altfel, principalele caracteristici ale procesului de inovare, caracteristici care vor rămâne în centrul tuturor aprofundărilor teoretice ulterioare: rolul central al agenților inovatori (întreprinzătorul, care își asumă riscul de a transforma o idee nouă, o invenție sau un principiu științific într-un rezultat viabil din punct de vedere comercial), importanța factorilor de incitare pentru întreprindere (inovația oferă întreprinderii care o introduce o poziție de monopol temporar, sursă de supraprofit, dar motivația întreprinderii va depinde foarte mult de drepturile de proprietate de care ea poate dispune și de gradul său de protecție în raport cu imitatorii potențiali), natura specială a procesului de răspândire a inovației (care descrie mecanismul „proces de distrugere creatoare”, prin care noutatea se propagă în sistemul economic prin intermediul unui proces de substituție între noua și vechea tehnologie) [Ibidem, p.439].

Rezultate și discuții

Cunoașterea academică și inovațiile au creat un cadru și un context perfect favorabil pentru apariția și dezvoltarea incubatoarelor de afaceri atât în mediul de afaceri, cât și în cel universitar. *Inovarea* este o activitate de aplicare a rezultatului obținut de pe urma cercetării și/sau experienței practice, care este orientată spre utilizarea în activitatea practică și/sau comercializarea pe piață a materialelor, produselor sau dispozitivelor, procedeele, sistemelor și serviciilor noi sau ameliorate substanțial. *Transferul tehnologic* este un proces de punere în aplicare, în cadrul unor proiecte, a rezultatelor inovării în scopul obținerii produselor și serviciilor noi, sporirii performanțelor, precum și în scopul eficientizării acestora. În funcție de statutul lor științific, organizatoric și social, organizațiile din domeniile cercetării și inovării se împart în următoarele tipuri: *întreprindere de cercetare, institut de cercetare, asociație din domeniile științei și inovării, cluster științifico-tehnologic și cluster științific, editură științifică, arhivă științifică, bibliotecă științifică, muzeu științific, parc științifico-tehnologic, incubator de inovare și tehnopolis, fond de inovație, instituție financiară pentru susținerea activității în domeniile cercetării și inovării, fond științific, consorțiu, instituție de învățământ superior și structuri ale acesteia în domeniile științei și inovării, laborator științific independent, stație științifică, centru de inovație, centru științific* [5].

Pentru cercetarea noastră prezintă interes, din lista menționată, *incubatoarele de inovare*. Legislația Republicii Moldova, și anume – *Legea cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare, nr.226 din 01.11.2018*, definește acești termeni în felul următor: *parcul științifico-tehnologic* – o formă de organizare a activităților de inovare și/sau transfer tehnologic ce au loc într-un regim de facilități oferite de stat, în care pot fi antrenate organizații din sfera cercetare, dezvoltare, inovare și transfer tehnologic, cu participarea instituțiilor de învățământ superior, a agenților economici indiferent de forma lor juridică de organizare, precum și a persoanelor fizice al căror scop este elaborarea și/sau fabricarea unor produse inovaționale, elaborarea și însușirea

în practică a tehnologiilor și serviciilor noi sau modernizate mai performante în comparație cu cele utilizate în țară anterior. Iar *incubatorul de inovare* este o organizație din domeniul inovării constituită în baza unui contract de asociere între persoane juridice și persoane fizice, destinată dezvoltării potențialului de elaborare și implementare a inovațiilor de către întreprinderile mici și mijlocii, precum și al cercetătorilor și inventatorilor particulari a căror activitate se desfășoară în regim de facilități oferite de stat [6].

Legislația Republicii Moldova este evazivă și ambiguă în ce constă clasificările și tipurile de incubatoare orientate spre cercetare și inovare. O clasificare mai clară găsim în legislația românească – *Legea nr.102/2016 privind incubatoarele de afaceri*. Conform acestei legi, se pot înființa următoarele tipuri de incubatoare de afaceri:

- a) *incubator de afaceri cu portofoliu mixt* care vizează IMM-urile cu potențial de creștere dintr-o gamă largă de sectoare;
- b) *incubator de afaceri tehnologic* care vizează IMM-urile cu potențial de creștere tehnologică;
- c) *incubator academic de afaceri* care vizează IMM-urile a căror activitate rezidă în aplicarea sau utilizarea activității de cercetare-dezvoltare din cadrul unei universități ori institut de cercetare sau dezvoltă inițiativa antreprenorială din mediul universitar, având ca obiectiv reținerea tinerilor în comunitate și comercializarea tehnologiilor elaborate și dezvoltate de studenți sau de facultate;
- d) *agroincubator de afaceri* care vizează IMM-urile sau societățile agricole;
- e) *incubator de afaceri social* care folosește spiritul antreprenorial și inovația pentru a crea impact social;
- f) *incubator specific unui sector* care oferă toată gama de servicii necesare celor care au o idee fezabilă, aplicabilă într-un anumit sector, expresie a potențialului endogen existent în acel teritoriu;
- g) *incubator virtual* care oferă servicii de incubare prin internet, sub forma portalurilor de afaceri;
- h) *incubator pentru activități nonagricole* în mediul rural [7].

Potrivit cercetătorului Cornel Someșan, *incubatoarele universitare se poziționează la intersecția a două politici convergente: inovarea și antreprenoriatul universitar*. Incubatoarele universitare corespund unor structuri foarte diverse, caracteristică după care se pot identifica următoarele configurații, incubatorul:

- a) aparținând universității, situat fie în campus, fie în afara campusului; de asemenea, pot fi asociate unor laboratoare și specializate în start-up-uri tehnologice. Pot fi și multisectoriale, activând în mai multe domenii;
- b) poate fi asociat mai multor universități sau facultăți, realizând conexiunea între acestea;
- c) deservește un departament cu un anumit profil științific sau poate fi rezervat studenților;
- d) extramural, acționând prin programe de sprijin a creării de întreprinderi, incluzând formare, îndrumare, consiliere etc.

Primele trei sunt incubatoare intramurale, cele mai numeroase, care privilegiază îndrumarea individuală a proiectelor precum și sinergiile și schimburile între antreprenori [8].

Reprezentanții Harvard innovation labs consideră că „cunoașterea este motorul inovației, iar conexiunea și colaborarea sunt combustibilul. Credem că atunci când reunim amestecul potrivit de oameni, cu intenții comune și valori similare, se întâmplă lucruri remarcabile. Credem în furnizarea suportului necesar pentru inovație, inclusiv siguranță fizică, transparență, empatie, compasiune, conexiune și oportunități creative. Credem în deblocarea valorii nerealizate care poate avea un impact profund asupra piețelor, asupra lumii și asupra persoanelor care trec prin aceste uși” [9]. Tot ei susțin că incubatorul inovativ situat în cadrul universității este un ecosistem de inovație, care există pentru a susține studenții (de la Harvard) și pentru a selecta absolvenți dornici de a explora lumea antreprenoriatului, care schimbă regulile jocului foarte rapid. *Reprezentanții incubatorului StartX, susținut de Universitatea Stanford*, care au promovat mai mult de 700 de start-up-uri, susțin că „în cadrul comunității incubatorului se poate de obținut mult mai mult, decât atunci când activezi individual. Obiectivul este să găsească modalități creative de colaborare, astfel încât fiecare dintre companiile incubatorului universitar să aibă un impact pozitiv pe termen lung asupra lumii” [10].

Cercetătoarea Andreea Fortuna Șchiopu, în articolul *Principii și bune practici în incubatoarele de afaceri din domeniul turismului* [11], consideră că cele mai frecvente arhetipuri de incubare sunt incubatoarele regionale de afaceri, incubatoarele universitare, incubatoarele comerciale independente, incubatoarele interne din companii și incubatoarele virtuale. Cele mai multe incubatoare pot fi legate de una dintre cele cinci forme arhetipale menționate mai sus, iar unele incubatoare integrează elemente din două sau chiar trei tipuri de incubatoare. Prin urmare, incubatoarele universitare nu au, de obicei, nicio presiune financiară să obțină vreun profit, centrându-se pe deservirea comunității științifice universitare. *Reprezentanții Incubatorului Tehnologic și de Afaceri al Universității Transilvania din Brașov (ITA-UniTBv)* susțin că în cadrul incubatorului universitar

se promovează inițierea și dezvoltarea de afaceri inovative, bazate pe tehnologii avansate, pentru a facilita transferul rezultatelor cercetărilor științifice către mediul de afaceri. Astfel, potrivit lor, incubatorul universitar este o structură organizatorică special creată pentru a sprijini firmele noi care doresc să-și dezvolte afacerile în primii 3 ani de existență. Totodată, incubatorul este un spațiu de întâlnire, de schimb de idei și bune practici pentru firmele aflate la etapa inițială de dezvoltare. Incubatorul oferă firmelor suport logistic pentru transferul de tehnologie și know-how, dar și posibilitatea de a dezvolta activități comune prin co-working și networking (acces la o rețea de specialiști cu care acesta se află în parteneriat) [12].

Un alt exemplu elocvent, care ne servește și ca sursă de comparație, este *Incubatorul Tehnologic și de Afaceri (ITA) din cadrul Universității „Politehnica” din București* [13], obiectivele cărui sunt: susținerea efortului de inovare și de absorbție a inovării în economie și societate, activitățile inovative urmând să contribuie la creșterea calității și competitivității produselor, proceselor și serviciilor, la crearea de noi locuri de muncă și la dezvoltarea economică durabilă într-un mediu concurențial; facilitarea inițierii și dezvoltării de noi întreprinderi/IMM-uri inovative bazate pe tehnologie avansată, stimularea inovării și transferului tehnologic în scopul introducerii în circuitul economic a rezultatelor cercetării, transformate în produse, procese și servicii noi sau îmbunătățite; creșterea gradului de utilizare a resurselor umane și materiale din cadrul unităților de cercetare-dezvoltare în domeniul său de competență, prin asigurarea accesului IMM-urilor la serviciile tehnologice și la infrastructura de cercetare-dezvoltare.

De menționat că în literatura de specialitate cel mai des apar termenii *incubator inovațional*, *incubator de afaceri*, *accelerator de afaceri* și *incubator universitar*, aceștia fiind caracterizați în tabelul ce urmează.

Tabelul 1

Rezumat al conceptelor menționate în cercetare

Denumirea conceptului	Rezumat
Incubator inovațional	subdiviziune care valorifică rezultatele studiilor științei și inovării prin activități de inovare și transfer tehnologic, cercetări afiliate activităților menționate, instruirea și perfecționarea studenților, masteranzilor și doctoranzilor. <i>Regulament de organizare și funcționare a incubatorului de inovare „INVENTICA-USM”</i>
Incubator de afaceri	locul unde sunt concentrate, într-un spațiu limitat, întreprinderi nou-înregistrate, al cărui obiectiv este de a spori șansa de creștere și durata de supraviețuire a acestor întreprinderi. <i>Legea Republicii Moldova cu privire la întreprinderile mici și mijlocii, nr.179 din 21.07.2016</i>
Accelerator de afaceri	incubator de afaceri care asigură accesul la fonduri, în etape, pentru rezidenți, în scopul lansării pe piață a unui produs sau serviciu într-o perioadă scurtă de timp. <i>Legea României privind incubatoarele de afaceri, nr.102/2016</i>
Incubator universitar	locul în care sunt concentrate, într-un spațiu oferit de mediul universitar, întreprinderi recent create de tineri antreprenori, orientate spre inovații și care urmăresc ameliorarea speranței de viață a acestora. <i>Comisia Europeană</i>

Sursa: elaborat de autor.

Părerea noastră este că incubatoarele inovative din cadrul universitar trebuie să fie abordate conceptual ca fiind incubatoare universitare, indiferent de gradul de prezență a componentei inovaționale. Or, cum am menționat anterior, cunoașterea antreprenorială este un factor esențial în educația unei generații cu mentalitate antreprenorială. Prin urmare, *incubatorul universitar este o verigă a mediului universitar (academic), care prin oferta serviciilor contribuie la susținerea start-up-urilor (ideilor de afaceri) ce sunt în procesul de pre-incubare de către tineri antreprenori (studenți, masteranzi, doctoranzi) și sunt orientate spre dezvoltarea mediului de afaceri direcționat spre activitatea inovațională a întreprinderilor.*

Potrivit datelor BNS pentru anul 2016 [14], persoanele tinere având vârsta de 15-24 ani sunt patronii propriilor afaceri în proporție de 0,02% raportat la totalul populației ocupate. În schimb, tinerii cu vârsta de 25-34 ani sunt mai activi, ei reprezintă 0,06% din totalul populației ocupate, peste 700 de tineri sunt patronii propriilor afaceri. Cifrele statistice confirmă potențialul major și nevalorificat al generației tinere.

Tabelul 2

Populația ocupată după statutul profesional și grupa de vârstă, mii lei

Anii	15-24 ani		Patroni (15-24 ani) raportat la numărul total de populație ocupată, %	25-34 ani		Patroni (25-34 ani) raportat la numărul total de populație ocupată	Total populație ocupată, pe toate grupele de vârstă
	Salariați	Patroni		Salariați	Patroni		
2015	59	0	-	215,2	1	0,08	1203,6
2016	52,3	0,2	0,02	217,2	0,7	0,06	1219,5
2017	51,4	0	-	220,9	0,2	0,02	1207,5
2018	54,2	0	-	209,4	0,8	0,06	1252,2

Sursa: elaborat și calculat conform datelor www.statistica.md [14,15].

Totodată, potrivit Cercetării statistice „Dezvoltarea Mediului de Afaceri”, realizate în conformitate cu planul de acțiuni al Strategiei de Dezvoltare a Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii pentru anii 2018-2020 [14], cei mai activi antreprenori implicați în afaceri au vârsta cuprinsă între 35-55 ani. Distribuția antreprenorilor pe grupe de vârstă arată concentrarea acestora în grupurile de vârstă 35-44 ani și 45-54 ani pentru anii 2015-2016, tendința păstrându-se și în anul 2018. Însă, din tabelul prezentat mai sus, pentru anul 2018 se poate observa o creștere a numărului tinerilor antreprenori din grupa de vârstă 25-34 ani; respectiv, peste 800 de persoane din această categorie de vârstă sunt patroni de afaceri [Ibidem].

Ținem să menționăm că, conform datelor Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare, în Republica Moldova activează un parc științifico-tehnologic și 7 incubatoare de inovare, create la propunerile clusterelor științifico-tehnologice și științifico-educative, având diferite specializări, după cum urmează:

- ✓ *Parcul Științifico-Tehnologic „Academica” cu Incubatorul de Inovare „Inovatorul”* creat în 2007 (prima structură de inovare din țară cu specializare universală creată la propunerea clusterului științifico-tehnologic „Academica”);
- ✓ *Incubatorul de Inovare „Politehnica”* creat în 2011 în cadrul Universității Tehnice a Moldovei;
- ✓ *Incubatorul de Inovare „Innocenter”* creat în 2012 în cadrul Universității de Stat din Comrat la propunerea clusterului educațional-inovațional „InnoCluster” din regiunea de sud a țării;
- ✓ *Incubatorul de Inovare „Inventica-USM”* creat în 2012 în cadrul Universității de Stat a Moldovei;
- ✓ *Incubatorul de Inovare „Antreprenorul Inovativ”* creat în 2013 în cadrul Institutului de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selecția” la propunerea Clusterului de incubatoare de antreprenoriat inovațional „Antreprenorul Inovativ”;
- ✓ *Incubatorul de Inovare Moldo-Lituanian „Media Garaj”* creat în 2014 la propunerea Clusterului Moldo-Lituanian;
- ✓ *Incubatorul de Inovare „IT4BA”* creat în 2015 în cadrul Academiei de Studii Economice a Moldovei la propunerea Clusterului „Informational Technologies for Business Applications (IT4BA)”.

Pe parcursul cercetării s-a observat precaritatea și lipsa transparenței informaționale referitor la activitatea incubatoarelor inovaționale universitare. Totuși, vrem să exemplificăm modelul Regulamentului de funcționare pentru Inventica-USM [16], și anume – obiectivele incubatorului de inovare și serviciile oferite de incubator.

Obiectivele incubatorului de inovare:

- ✓ crearea unui mediu de afaceri favorabil dezvoltării și creșterii IMM-urilor;
- ✓ consolidarea unui sector privat dinamic, capabil să facă față forțelor concurențiale și competiției internaționale;
- ✓ facilitarea accesului IMM-urilor la surse de finanțare;
- ✓ creșterea numărului de activități economice competitive;
- ✓ consolidarea climatului investițional în zonele-țintă;
- ✓ încurajarea antreprenoriatului în rândul tinerilor sau/și al minorităților;
- ✓ atragerea ideilor inovatoare sau a rezultatelor cercetării în vederea obținerii de produse competitive pe piața internă și internațională;
- ✓ implicarea cercetării inovaționale în dezvoltarea antreprenorială;

- ✓ crearea de societăți comerciale cu activități specifice domeniilor de activitate ale incubatorului;
- ✓ încurajarea spiritului antreprenorial;
- ✓ susținerea efortului de inovare în economie și societate;
- ✓ stimularea inovării și transferului tehnologic în scopul introducerii în circuitul economic a rezultatelor cercetării;
- ✓ creșterea calității și competitivității produselor, proceselor și serviciilor;
- ✓ susținerea strategiilor de dezvoltare durabilă.

Servicii adiționale oferite în cadrul unui incubator: acces la spații expoziționale-standuri de prezentare a propriilor produse, săli de conferință și seminarii, paza împotriva intrării prin efracție, servicii de curățenie și întreținere spații. Servicii speciale: organizarea seminarelor pentru întreprinderile private, elaborarea planurilor de afaceri și a studiilor de fezabilitate pentru investiții, administrarea programelor adresate IMM-urilor, organizarea cursurilor de instruire la alegere: managementul financiar; managementul resurselor umane și legislația muncii; contabilitatea pe domenii de aplicare marketing; planificarea afacerii, oferirea serviciilor de consultanță (evaluarea ideilor de afaceri, elaborarea planurilor de afaceri) și oferirea asistenței post-creare pe parcursul primului an de activitate, oferirea de traininguri și suport în facilitarea accesului la credite și la alte produse financiare, instruirea în domeniul dezvoltării afacerilor, asistență în identificarea potențialelor oportunități de afaceri, asistență în elaborarea tehnică a propunerilor de afaceri, asistență în procesul de înregistrare juridică a afacerii, ținerea evidenței contabile a societății, servicii de secretariat, servicii de multiplicare documente, serviciul de recepție, consultanță financiară, consultanță juridică [16].

Prin urmare, într-un incubator universitar tinerilor antreprenori li se oferă un mediu universitar, posibilitatea de socializare în diverse echipe, aptitudini și cunoștințe academice pentru activitatea antreprenorială și, într-un final, informații relevante pentru a accesa surse de finanțare prin diverse programe.

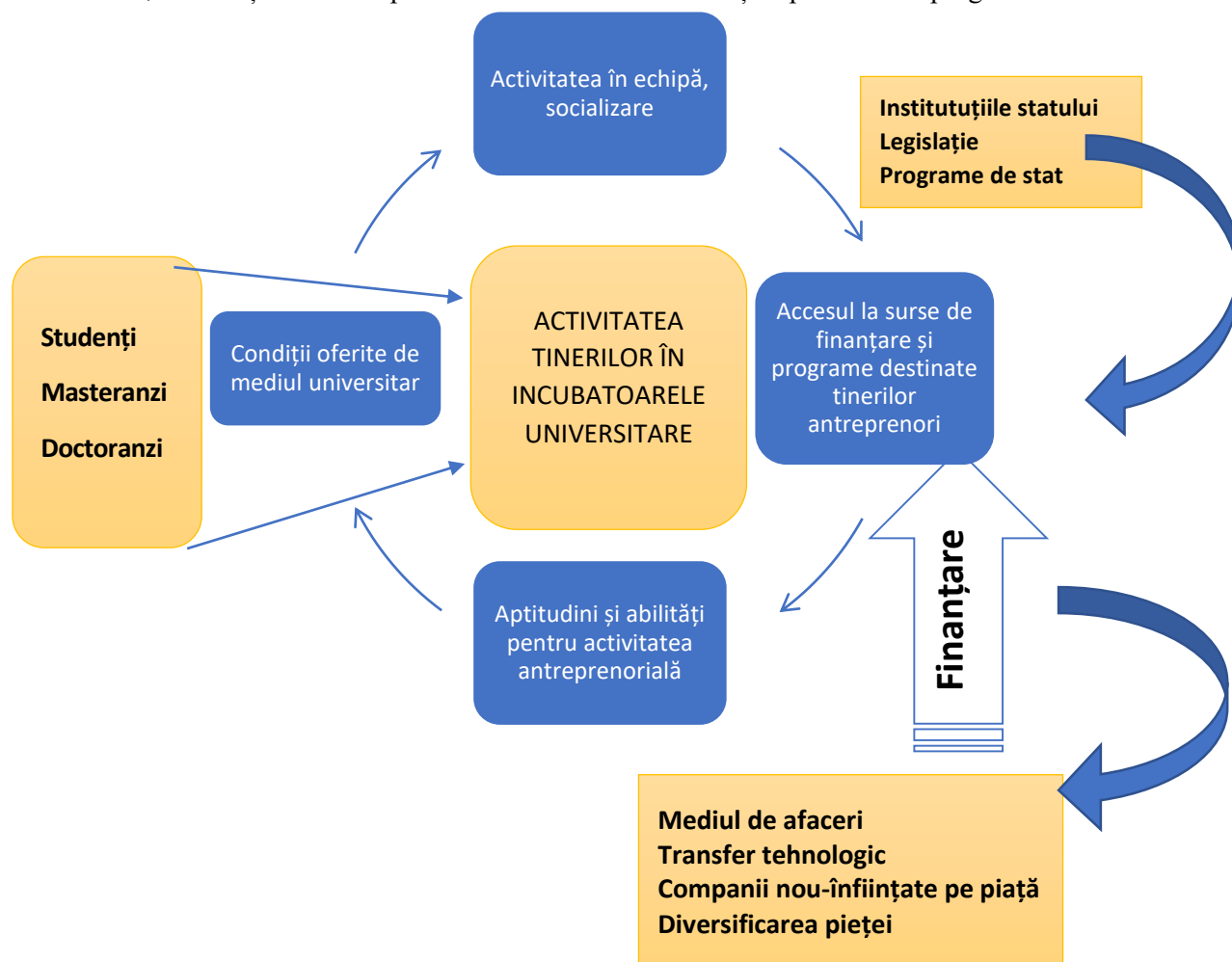

Fig.1. Activitatea potențialilor antreprenori (tineri antreprenori) în incubatorul universitar.
Sursa: elaborată de autor.

Luând în calcul o serie de criterii menționate mai sus, compania UBI Global [17], companie de cercetare fondată în 2013 în Stockholm (Suedia), are menirea de a identifica și măsura rezultatele centrelor de inovare din întreaga lume. Astfel, anual emite un raport cu topul celor mai performante incubatoare universitare. Pentru anul 2019 eșantionul a reprezentat 364 de incubatoare, locați în 82 de țări ale lumii. Iar topul celor mai performante dintre ele arată în felul următor:

Tabelul 3

Clasamentul incubatoarelor universitare, ordonare alfabetică

Denumire Incubator	Universitatea	Țara
The DMZ	Ryerson University	Canada
İTÜ Çekirdek	Istanbul Technical University	Turcia
PoliHub-Innovation District & Startup Accelerator	Politecnico di Milano	Italia
The SETsquared Partnership	University of Bath, University of Bristol, University of Exeter, University of Southampton, University of Surrey	Marea Britanie
YES!Delf	Delft University of Technology, The Hague University of Applied Sciences	Țările de Jos (Olanda)

Sursa: Ranking World Top University Business Incubators, <https://ubi-global.com/> [17].

Observăm că geografia amplasării incubatoarelor universitare este destul de mare, fapt confirmat de studiul companiei UBI Global [17], ceea ce exemplifică interesul mărit în întreaga lume față de acest subiect; or, afacerile dezvoltate în incubatoarele universitare presupun realizarea în practică a cunoștințelor academice și augmentarea spiritului antreprenorial-inovativ printre tineri.

Concluzii

Pentru o dezvoltare durabilă a societății, cooperarea între universități și industrie trebuie mereu consolidată. În mod special trebuie încurajată orientarea către inovație, crearea de noi întreprinderi și, dintr-o perspectivă mai generală, transferul și răspândirea cunoștințelor. Incubatorul universitar întrunește aceste funcții. El este un ecosistem complex, care are instrumente viabile să asigure potențialii tineri antreprenori cu consultanță și informații exhaustive în domeniul antreprenorial într-un sens larg, cum ar fi: aspecte legislative și normative privind gestiunea activității de întreprinzător, bazele tehnologiilor informaționale pentru afaceri, managementul afacerii, evaluarea activității antreprenoriale, marketing, evidența contabilă și fiscalitatea, resursele financiare, tehnici de comunicare și negociere, managementul riscurilor în afaceri, activități export – import, proceduri vamale, procedura de insolabilitate (aspecte teoretice și practice), medierea și arbitrajul în afaceri, E-Comerț, securitatea cibernetică a companiei etc. Totodată, mediul universitar asigură implementarea cercetărilor inovaționale în practică, încurajează socializarea și într-un final accesul la sursele de finanțare, astfel încât companiile incubate în mediul universitar să fie cât mai competitive atât pe plan local, cât și internațional.

Referințe:

1. Codul educației al Republicii Moldova, nr.152 din 17.07.2014
<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=355156>
2. *Ibidem*.
3. MUNTEANU, I., IONIȚĂ, V. *Managementul Cunoștințelor*. Chișinău: Cartier, 2005.
4. DRĂGĂNESCU, M. Societatea informațională și a cunoașterii. Vectorii societății cunoașterii. 2004 *apud: Concepte și modele de management al cunoștințelor aplicabile în dezvoltarea regională*, dr. Andrei Neșțian, Universitatea „Al.I.Cuza” din Iași, <http://www.managementmarketing.ro/pdf/articole/46.pdf>
5. JESSUA, Cl., LEBROUSSE, Ch., VITRY, D. *Dicționar de Științe Economice*. Chișinău: ARC, 2006, p.438.
6. Codul Republicii Moldova cu privire la știință și inovare, nr.259-XV din 15.07.2004,
<http://ancd.gov.md/sites/default/files/document/attachments/Codul%20stiintei.pdf>
7. Legea Republicii Moldova cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare, nr.226 din 01.11.2018. <https://ancd.gov.md/sites/default/files/document/attachments/Lege%20226%20din%2001.11.2018.pdf>
8. Legea nr.102/2016 privind incubatoarele de afaceri. În: *Monitorul Oficial al României*, 2016, nr.393. Partea I.

9. SOMEȘAN, C. Rolul incubatorului universitar în dezvoltarea inovării, transferului de tehnologii și antreprenoriatului academic. Cazul Ita Goldtech Arad. În: *Studia Universitatis Vasile Goldiș*, Arad. Seria *Științe Economice* 1:161-174. <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=136434>
10. <https://innovationlabs.harvard.edu/about/> [Accesat: 31.10.2020].
11. <https://startx.com/about> [Accesat: 31.10.2020].
12. ȘCHIOPU, A.F., VASILE, D.C. and ȚUCLEA, C.E. Principles and best practices in successful tourism business incubators. In: *Amfiteatru Economic*, 2015, no.17(38), p.343-356.
13. <https://www.unitbv.ro/cercetare/transfer-tehnologic-si-antreprenoriat/incubator-tehnologic-si-de-afaceri.html> [Accesat: 02.11.2020].
14. http://www.cetti.ro/ita/despre_noi.php [Accesat: 30.10.2020].
15. Notă analitică. Principalele rezultate ale cercetării „Dezvoltarea Mediului de Afaceri”, <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6725&parent=0> [Accesat: 02.11.2020].
16. Banca de date statistice Moldova http://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala03%20FM03%20MUN2000__MUN020/MUN020100.px/?rxid=2345d98a-890b-4459-bb1f-9b565f99b3b9 [Accesat: 02.11.2020].
17. Universitatea de Stat din Moldova. Regulament de organizare și funcționare a incubatorului de inovare „Inventica-USM” <http://www.usm.md/wp-content/uploads/2013/05/REGULAMENT.pdf>
18. World Rankings of Business Incubators and Accelerators 2019-2020, <https://ubi-global.com/publications/> [Accesat: 03.11.2020].

Date despre autor:

Viorica ATAMAN, doctorandă, Școala doctorală *Științe Economice*, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: ataman.viorica@gmail.com

ORCID: 0000-0002-5159-262X

Prezentat la 09.11.2020